МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Галузі знань: 22 «Охорона здоров'я»

Складник освіти: післядипломна освіта, спеціалізація

Спеціальність: Організація і управління охороною здоров'я

Попередня освіта: лікарі, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей; лікарі, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю

Професійна кваліфікація: лікар-спеціаліст

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ЗДМФУ
Голова Вченої ради
_____ / проф. Юрій КОЛЕСНИК
(протокол № 5 від « 24 » грудня 2024 р)
Програма підготовки вводиться в дію з 25.12.2024 р.
_____ / проф. Юрій КОЛЕСНИК
(наказ № 447 від « 25 » грудня 2024 р

Запоріжжя 2024

ПЕРЕДМОВА

Програму підготовки з підвищення кваліфікації зі спеціальності **«Організація і управління охороною здоров'я»** складено робочою групою, відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (із змінами) від 14 липня 2021 р. № 725, Наказу МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами), Наказу МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами).

Затверджено рішенням Вченої ради Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, протокол № 5 від 24.12.2024 р. Введено в дію Наказом ректора Університету № 447 від 25.12.2024 р.

Керівник робочої групи:

Сізінцова Ю.Ю. – к.ю.н., доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Робоча група:

1. Алексєєв О.Г. – к.фарм.н., доцент, завідувач кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
2. Аніщенко М.А. – к.ю.н., доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права Запорізького державного медико-фармацевтичного університету
3. Рябоконь Ю.Ю. – д.мед.н., професор, директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Рецензії-відгуки:

1. Ткаченко Н.О. – д.фарм.н., доцент, завідувач кафедри управління і економіки фармації Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
2. Крайдашенко О.В. – д.мед.н., професор, завідувач кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

І. ВСТУП

1. Післядипломна освіта: основним завданням циклів спеціалізації, є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду.

2. Попередня освіта перелік освітніх програм: лікарі, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей; лікарі, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю згідно Наказу МОЗ України від 25 липня 2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» (із змінами).

3. Програма підготовки з підвищення кваліфікації – проходження циклу спеціалізації за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я» проводиться за програмою підготовки затвердженою Вченою радою ЗДМФУ, та розробленими на їх основі робочими програмами та навчальними планами затвердженими на Вченій раді Навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

4. Слухачі, які виконали навчальний план та програму спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліста із кваліфікації «Організація і управління охороною здоров'я».

ІІ. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	22 «Охорона здоров’я»
Складник освіти	Післядипломна освіта, спеціалізація
Спеціальність	Організація і управління охороною здоров’я
Кваліфікація	Лікар-спеціаліст
Передумови вступу	Лікарі, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей; лікарі, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Форма проходження	Очна та дистанційна участь в режимі реального часу
Мова	Українська
Академічні права	Робота на посадах лікар-спеціаліст за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров’я» у лікарняних закладах та закладах охорони здоров’я. Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення
Моніторинг та оцінювання	Наказ МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами), Наказ МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами)
Обсяг програми	3 місяці (468 годин / 15,6 кредитів ЄКТС) для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей; для лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю Відповідно до Наказу МОЗ України від 25 липня 2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» (із змінами).

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров’я за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 1.** Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці. **ЗК 2.** Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності. **ЗК 3.** Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня. **ЗК 4.** Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами. **ЗК 5.** Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп’ютерною технікою. **ЗК 6.** Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці. **ЗК 7.** Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка). **ЗК 8.** Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров’я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.). **ЗК 9.** Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності. **ЗК 10.** Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані. **ЗК 11.** Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

	ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани. **ЗК 13.** Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами. **ЗК 14.** Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.
Професійні компетентності (ПК)	**ПК 1.** Організовувати систему охорони здоров'я та її складові частини. **ПК 2.** Приймати управлінське рішення і забезпечувати його реалізацію. **ПК 3.** Організовувати службу інформації, працювати з різною інформацією. **ПК 4.** Застосовувати комплекс медико-статистичних методів для обробки та аналізу матеріалів. **ПК 5.** Забезпечувати комплексний підхід до управління персоналом. **ПК 6.** Визначати тип особистості та інтертипні відносини в колективі **ПК 7.** Використовувати економічні важелі управління охороною здоров'я. **ПК 8**. Забезпечувати наукову організацію праці. **ПК 9**. Впроваджувати в практику раціональні форми управління підсистемами охорони здоров'я. **ПК 10**. Забезпечувати організацію охорони праці.

За результатами опанування програми з підвищення кваліфікації з циклу спеціалізації «Організація і управління охороною здоров'я» лікар досягає наступних програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання

ПРН 1. Застосовувати основи стратегічного планування в галузі охорони здоров'я. Механізм реалізації державної політики з управління системою охорони здоров’я в Україні. Децентралізація управління медичними

закладами
ПРН 2. Використовувати міжнародні медико-соціальні правила. Застосовувати Міжнародну конвенцію про карантинні хвороби. Організація профілактичних та протиепідемічних заходів на рівні громади. Організація профілактичних та протиепідемічних заходів у закладі охорони здоров'я
ПРН 3. Організовувати апарат управління як складової частини системи. Використовувати технологію розробки та прийняття управлінського рішення.
ПРН 4. Вміти робити моніторинг і надавати оцінку, якість даних, використання даних та інформацію в галузі громадського здоров'я
ПРН 5. Знати систему прав людини у сфері охорони здоров'я
ПРН 6. Реалізовувати систему менеджменту якості організацій. Національні та міжнародні стандарти Основні напрямки імплементації в існуючу систему забезпечення якості медичної допомоги.
ПРН 7. Реалізовувати теоретичні основи управління персоналом організації
ПРН 8. Використовувати культуру управління як складову частину менеджменту
ПРН 9. Запровадити організацію роботи кадрової служби закладу.
ПРН 10. Організація експертизи тимчасової непрацездатності в ЗОЗ, паліативної та хоспісної допомоги
ПРН 11. Визначати проблеми СНІДу та вірусних гепатитів
ПРН 12. Визначати проблеми туберкульозу
ПРН 13. Організовувати невідкладну медичну допомогу населенню при надзвичайних ситуаціях
ПРН 14. Реалізовувати організаційно-правові питання в роботі лікувальних закладів у надзвичайних ситуаціях, включаючи бойові дії.
ПРН 15. Управління якістю медичної допомоги як механізм підвищення її ефективності. Інструменти державного управління якістю медичної допомоги (екстреної медичної допомоги) Логістика екстреної медичної допомоги населенню
ПРН 16. Реалізовувати питання реабілітації у закладах охорони здоров'я: правовий, організаційний аспекти

Матриця відповідності професійних компетентностей лікаря зі спеціальності «Організація і управління охороною здоров'я» програмним результатам навчання

ПРН / ПК	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	*		*	*		*				*					*	*
2	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
4	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
5	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
6	*			*		*	*			*					*	*
7	*					*	*		*	*	*	*	*	*	*	*
8	*		*	*		*	*		*	*	*	*	*	*	*	*
9	*		*	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*
10	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

IV. Перелік компонентів програми підготовки з циклу спеціалізації «Організація і управління охороною здоров'я»

4.1. Для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей; для лікарів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю 3 місяці (468 годин / 15,6 кредитів ЄКТС):

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/ годин	Форма підсумковог о контролю
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Державна політика в охороні здоров'я	0,77/23	залік
ОК 2	Громадське здоров'я – як основа управління системою охорони здоров'я	1,93/58	залік
ОК 3	Наукові основи управління системою охорони здоров'я	1,33/40	залік
ОК 4	Інформаційне забезпечення управління системою охорони здоров'я	0,70/21	залік
ОК 5	Медичне право	1,03/31	залік
ОК 6	Економічні основи менеджменту, фінансовий менеджмент	1,33/40	залік
ОК 7	Управління інфраструктурою і робочим середовищем закладів охорони здоров'я	1,43/43	залік
ОК 8	Управління якістю медичної допомоги	1,27/38	залік
ОК 9	Управління персоналом, культура управління	1,33/40	залік
ОК 10	Організація та управління медичною допомогою населенню	3,13/94	залік
ОК 11	Ментальне здоров'я mhGAP	0,80/24	залік
Додаткові компоненти			
ДК 1	Гемоконтактні вірусні інфекції	0,13/4	залік
ДК 2	Туберкульоз	0,13/4	залік
ДК 3	Запобігання насильству в сім'ї	0,13/4	залік
ДК 4	Невідкладна медична допомога при надзвичайних ситуаціях	0,13/4	залік
ДК 5	Базова (фахова) цифрова компетенція працівника охорони здоров'я	0,13/4	залік
ДК 6	Ділова українська мова.	0,13/4	залік

ДК 7		0,13/4	залік
ДК 8	Спілкуємось українською правильно. Ментальність і здоров’я українців.	0,13/4	залік
Атестація		0,27/8	іспит
Разом		**15,6/468**	

V. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА

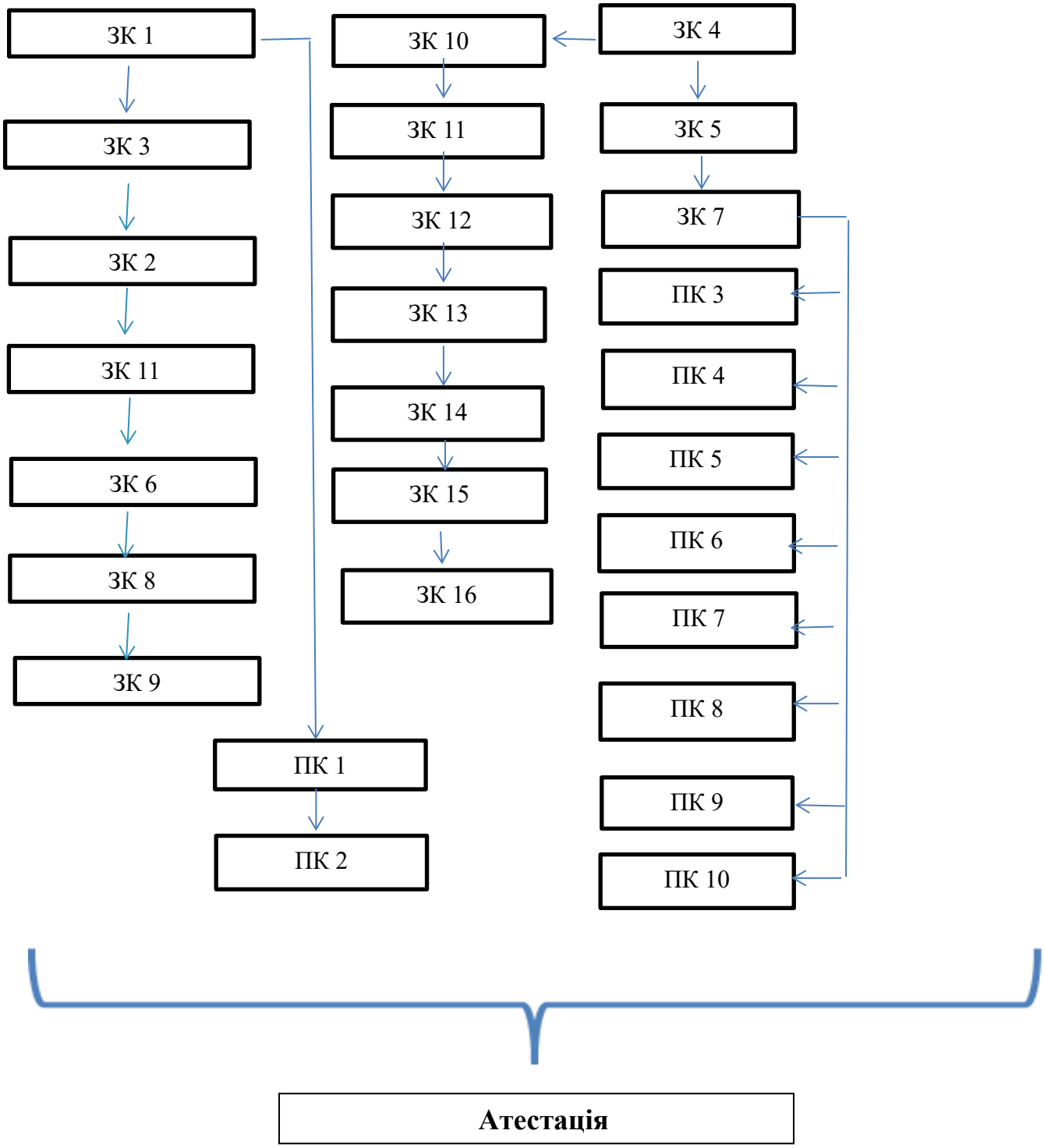

VI. АТЕСТАЦІЯ

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Організація і управління охороною здоров'я» підлягають особи, що пройшли цикл спеціалізації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст формується закладом вищої (післядипломної) освіти.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Організація і управління охороною здоров'я», допускаються слухачі які повністю виконали програму підготовки.

Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти.

Атестація лікарів включає:

- іспит з оволодіння практичними навичками;
- співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 1–2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

За результатами атестації з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» комісія приймає такі рішення: присвоїти або відмовити у присвоєнні звання «лікар-спеціаліст» зі спеціальності «Організація і управління охороною здоров'я». За результатами позитивної атестації на підставі рішення атестаційної комісії лікарям, видається сертифікат встановленого зразка.

VII. ЛІТЕРАТУРА

1. Сенюта І. Медичне право: право людини на охорону здоров'я. Монографія. Львів: Астролябія, 2020
2. Актуальні проблеми теорії менеджменту, маркетингу та фінансів : наукові ідеї та механізми реалізації : Матеріали всеукраїнської (із зарубіжною участю)наукової конференції / Донецький національний технічний університет /Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ», 2021. 378с.
3. Бідняк, В. А. (2019). Застосування форм державного фінансового контролю при розслідуванні злочинів, пов'язаних із незаконним використанням бюджетних коштів у галузі охорони здоров'я. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 4(88), 218-226. https://doi.org/10.33766/2524-0323.88.218-226.
4. Борщ В. І. Сучасна парадигма системи управління персоналом закладу охорони здоров'я. Економіка та управління національним господарством. 2019. № 1(69). 73-79.
5. Вітенько Т. М., Мариненко Н. Ю., Лазарюк В. В., Шанайда В. В. Лабораторії Фаблаб як елемент інфраструктури інноваційного розвитку територіальних громад. І-а Міжрегіональна науково-практична конференція «Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні», ТНТУ. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2019. С. 95–96.
6. Дейнега О. В., Дейнега І. О. Імплементація маркетингової концепції в діяльність органів публічного управління. Інфраструктура ринку. 2021. Випуск 52. С. 83–89. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/ 2021 /52 _2021/16.pdf.
7. Децик ОЗ, Кольцова НІ, Стовбан ІВ, Золотарьова ЖМ, Ціхонь ЗО, Федорків НБ., Ковальчук РЄ. Вибрані лекції з громадського здоров'я. Навчальний посібник. Івано-Франківськ; 2019. 273 с.

8. Доступ домогосподарств України до інтернету у 2019 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України) Статистичний збірник. Київ – 2020. с.77. https://ukrstat.org › kat_u › 2020 › zb__dd_in19PDF
9. ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». https://zakon.help › article › n..
10. Економіка охорони здоров'я [Підручник]/За заг. ред. д. мед. н., проф. Парія В. Д.; Національний медичний університет імені О. О. Богомольця. − Житомир: , 2021. – 288 с.
11. Інституційні засади і маркетингові імперативи сталого розвитку: Колективна монографія. / [Ред. Т.М. Борисова, Г. Л. Монастирський]. Тернопіль: «Економічна думка ЗУНУ», 2020. 340 с.
12. Камінська Т. М. Особливості брендингу на ринку медичних послуг. Бренд-менеджмент: маркетингові технології : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 11 березня 2021 р. Київ, 2021. 394 с.
13. Кравцова Тетяна, Лащенко Оксана, Кравцов Олег. Використання маркетингового підходу в діяльності органів публічного управління медичною сферою //Аспекти публічного управління. Том 9 № 4 2021. С.72-84.
14. Кравчук І. І., Присяжнюк О. Ф., Веселовський О. Б. Удосконалення управління персоналом закладів охорони здоров'я. Ефективна економіка. 2020. № 2. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7626
15. Міщук А.А., Гаврилюк А.О., Жарлінська Р.Г., Даценко Г.В., Сорокоумов В.П., Котуза А.С. Особливості удосконалення надання медичних послуг в Україні. Світ Медицини та Біології. 2019. №3(69). С. 39-43.
16. Міщук А.А., Жарлінська Р.Г., Гаврилюк А.О., Даценко Г.В., Даценко Ю.О. Ефективність управління персоналом в умовах реформування охорони здоров'я в Україні. Priority directions of science development: abstract of the 2nd International Scientific and Practical Conference. November, 25-26, 2019,Lviv. Львів, 2019. С. 476-481

17. Нетудихата К. Л., Погромський В. О., Михайлова Т. М. Кадрова діагностика як інструмент оцінки ефективності кадрового менеджменту закладу сфери охорони здоров'я. Ефективна економіка. 2021. № 8. – URL: http://www. economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9171.

18. Никитюк О. А., Новіков В. М. Порівняльний аналіз вимог до систем менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці стандартів iso 45001:2018 та дсту ohsas 18001:2010.Збірник наукових праць Одеської державної академії технічного регулювання та якості, вип. 2 (15), с. 6-13, Груд 2019.

19. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навч. посібник / Шутурмінський В. Г., Кусик, Н. Л., Рудинська О. В. - Одеса: Вид. Гельветика, 2020. - 176 с.

20. Подольчак Н. Ю., Білик О. І., Ханик Ю.-Б. Р. Поняття публічного маркетингу та приклади його застосування в Україні. Інвестиції : практика та досвід. 2020. № 1. С. 155–158.

21. Ровенська В. В., Саржевська Є. О. Управління персоналом закладів охорони здоров'я в нових умовах господарювання та перспективи розвитку в Україні. Економічний вісник Донбасу. 2019. № 3 (57). 162-168.

22. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2020 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України). Статистичний збірник. Київ: Державний комітет статистики України, 2020. 88 с.

23. Ханик Ю.-Б.Р. Публічний маркетинг : класифікація, алгоритм проведення та формування загальної системи. Інвестиції : практика та досвід. 2021. № 10. С. 142–146.

24. Логвиненко Б.О. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Київ : Дакор, 2021 272 с

25. Лекція доцента Ірини Сенюти "Медичне право України як галузь права, наука і навчальна дисципліна" 2020. № 2. С. 176-188. 7 16.

26. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.Булеци; д-ра юрид. наук, доц. М.В.Менджул. Ужгород: ТОВ „РІК - У”, 2021. 720 с
27. Медичне право в питаннях і відповідях. Загальна частина. Книга 1 підручник / за заг. Ред. Грін О. О., 2023, 408 с

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України http://iportal.rada.gov.ua/
2. Офіційна сторінка Президента України http://www.president.gov.ua/
3. Урядовий портал http://www.kmu.gov.ua/control/
4. Офіційна Інтернет-сторінка Кабінету міністрів України http://www.kmu.gov.ua
5. Офіційний вебпортал парламенту України https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index
6. Національне агентство з запобігання корупції https://nazk.gov.ua/uk/
7. Міністерство охорони здоров’я https://moz.gov.ua/uk

Загальна декларація прав людини: ООН, 10 грудня 1948 р. Голос України. 10.12.2008 р. № 236.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. Голос України. 10.01.2001 р. №3.
3. Статут Всесвітньої організації охорони здоров’я. Прийнятий 19 липня 1946 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua.
4. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

5. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Верховна Рада УРСР; Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР. 18.12.1984 № 51. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text
7. Кодекс законів про працю України, прийнятий Верховною Радою України від 10 грудня 1971 року № 322а-08. Відомості ВРУ. 1971. № 59. Ст. 375. https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/322-08#Text
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України, прийнятий Верховною радою України від 19 листопада 1992 року, № 2801-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. Ст. 19.